

ชื่อวิทยานิพนธ์	ผลของการใช้วิธี Directly Observed Therapy (DOT) ต่อปัญหาการไม่ใช้ยาตามแนะนำในผู้ป่วยความดันโลหิตสูง
ผู้เขียน	นางอำไพ อักษรศิริ
สาขาวิชา	เภสัชกรรมคลินิก
ปีการศึกษา	2545

### บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อศึกษาผลของการใช้วิธี Directly Observed Therapy (DOT) ต่อปัญหาการไม่ใช้ยาตามแนะนำในผู้ป่วยความดันโลหิตสูงของโรงพยาบาลควนเนียง โดยทำการศึกษาแบบ randomized controlled prospective design ผู้ป่วยที่ไม่ใช้ยาตามแนะนำ (ทราบจากการสัมภาษณ์) เข้าร่วมการศึกษาทั้งหมด 82 คน และได้สุ่มแยกตัวอย่างผู้ป่วยโดยการโยนเหรียญออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มทดลอง หรือกลุ่ม DOT (n=40) และกลุ่มควบคุม (n=42) ทั้ง 2 กลุ่มได้รับคำแนะนำเรื่องการใช้ยาจากเภสัชกรในลักษณะที่เหมือนกัน แต่กลุ่มทดลองได้รับบริการแตกต่างจากกลุ่มควบคุมคือเภสัชกรจะจัดตัวอย่างยาที่ผู้ป่วยต้องรับประทานให้ผู้พ่อนำกลับไปให้ญาติดู 1 ชุด พร้อมจดหมายถึงญาติ 1 ฉบับ เพื่อขอความร่วมมือให้ญาติช่วยจัดยาให้ผู้ป่วยและจดบันทึกลงในบัตรกำกับการรับประทานยาทุกครั้ง ผู้ป่วยรับประทานยา การวัดว่าผู้ป่วยใช้ยาตามคำแนะนำหรือไม่จะใช้วิธีการวัด 3 วิธีร่วมกัน คือ การนับเม็ดยา การสัมภาษณ์ผู้ป่วย ส่วนในกลุ่ม DOT จะวัดจากการจดบันทึกในบัตรกำกับการรับประทานยาด้วย ผู้วิจัยติดตามปัญหาการไม่ใช้ยาตามแนะนำทุกครั้ง que ผู้ป่วยมาพบแพทย์ตามนัดทั้งหมดจำนวน 3 ครั้ง (ประมาณ 3 เดือน) นับจากเริ่มการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่าจำนวนของปัญหาการไม่ใช้ยาตามแนะนำต่อเดือนของผู้ป่วยกลุ่มควบคุมในการมาพบแพทย์ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 ไม่ได้ลดลงจากครั้งแรก ส่วนในกลุ่มทดลองจำนวนปัญหาการไม่ใช้ยาตามแนะนำต่อเดือนของการมาพบแพทย์ครั้งที่ 1 เท่ากับ  $14.25 \pm 10.08$  ลดลงเหลือ  $1.65 \pm 3.02$  ในการมาพบแพทย์ครั้งที่ 2 และ  $2.25 \pm 5.30$  ในการมาพบแพทย์ครั้งที่ 3 ซึ่งพบว่าลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.001$ ) แต่เมื่อเปรียบเทียบระหว่างการมาพบแพทย์ครั้งที่ 2 และครั้งที่ 3 พบว่าไม่มีความแตกต่างทางสถิติ ( $p = 0.769$ )

นอกจากนี้ยังพบว่าเมื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลในลักษณะเดียวกัน แต่เปลี่ยนตัวแปรจากจำนวนปัญหาการไม่ใช้ยาตามแนะนำต่อเนื่องเป็นส่วนของการใช้ยาที่ไม่เป็นไปตามแนะนำ ปรากฏว่าได้ผลสอดคล้องกัน แต่อย่างไรก็ตามเมื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างค่าความดันโลหิตกับการใช้ยาตามแนะนำของผู้ป่วยพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันทางสถิติ ในด้านความพึงพอใจพบว่าผู้ป่วยกลุ่มทดลองและญาติรวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับคลินิกความดันโลหิตสูงพอใจในระดับสูงต่อการนำวิธี DOT มาประยุกต์ใช้ในผู้ป่วยความดันโลหิตสูง

จากผลการศึกษาสรุปได้ว่าการนำวิธี DOT มาใช้ในผู้ป่วยความดันโลหิตสูงสามารถลดปัญหาการไม่ใช้ยาตามแนะนำได้อย่างชัดเจน รวมทั้งวิธีนี้ยังเป็นที่ยอมรับของผู้ป่วยและญาติ รวมทั้งบุคลากรทางการแพทย์อย่างกว้างขวาง

Thesis Title    The Effects of Directly Observed Therapy (DOT) on Drug Compliance in Hypertensive Patients

Author            Mrs. Amphai Auksornsiri

Major Program Clinical Pharmacy

Academic Year 2002

### **Abstract**

Main purpose of this study was to determine the impact of Directly Observed Therapy (DOT) on the noncompliance problems in hypertensive patients at the Kuanning Hospital. The design of this research was randomized controlled prospective design. Eighty-two noncompliant patients were identified through an interview. Subjects were randomly allocated to a control group (n=42) and an experimental or DOT group (n=40) by tossing a coin. Both groups received the same pharmaceutical services. However, the experimental group received drug sample, medication card and a letter asking the patient's relatives to participate in the study. The study required the relatives to prepare the medication according the supplied drug sample, supervise and record drug taking in medication card. The researcher assessed noncompliance using three methods: pill count, interview, and the examination of compliance card. The subjects were followed up for three times (about three months) during their three consecutive hospital visits after the study began.

Noncompliance problems in the control group remained the same at the second and third follow up. In the experimental group, the problems per month declined dramatically from  $14.25 \pm 10.08$  at the first visit to  $1.65 \pm 3.02$  and  $2.25 \pm 5.30$  at the second and the third visit respectively ( $P < 0.001$ ). But, the problems at the second and third visits were at the same levels ( $P = 0.769$ ). The ratio of noncompliant dose per total dose showed the same profile as the noncompliant problems per month. However, there was no relationship between blood pressure and the measures of noncompliance. The patients in DOT group, their relatives and health professionals in the hospital were satisfied to Directly Observed Therapy (DOT) hypertensive patients at a high level.

In conclusion, DOT significantly reduces noncompliance problems in hypertensive patients. It is practical and widely accepted by patients, relatives and health professionals.